

Кафедра: Економіки, фінансів та менеджменту

КУРСОВА РОБОТА

з дисципліни: Фінанси

на тему: «Податкова система та податкова політика»

Студент 2 курсу

Сопронюк Сергій Сергійович

Групи ІНЗ4-9-24-Б1ФБСС (4,0д)

(шифр і найменування спеціальності)

Напряму підготовки (спеціальності):

Фінанси, банківська справа,

страхування та фондовий ринок

Науковий керівник:

Огороднік Тетяна Дмитрівна

Оцінка: _____

Національна шкала _____

Кількість балів: _____ ECTS ____

Члени комісії

(підпис)

(прізвище та ініціали)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПОДАТКОВОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ	
1.1. Сутність, цілі та принципи податкової політики держави.....	5
1.2. Поняття та структура податкової системи.....	9
РОЗДІЛ 2. СУЧАСНИЙ СТАН ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ	
2.1. Характеристика податків і зборів у податковій системі України.....	14
2.2. Роль податкової політики у формуванні державного бюджету.....	18
РОЗДІЛ 3. ПРОБЛЕМИ ТА НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПОДАТКОВОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ	
3.1. Основні проблеми функціонування податкової системи України.....	23
3.2. Шляхи вдосконалення податкової політики.....	26
ВИСНОВКИ	30
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	34

ВСТУП

Податкова політика – це один із головних інструментів, яким держава керує економікою. Вона потрібна для того, щоб формувався державний бюджет, стимулювався економічний розвиток і підтримувалася соціальна стабільність. Через податки держава отримує ресурси для виконання своїх функцій, а також може впливати на розвиток різних галузей економіки. Для України зараз це питання особливо актуальне, адже потрібно вдосконалювати механізми управління, інтегруватися до світової економіки та забезпечувати стабільність на фінансовому ринку.

Податкова система України включає багато різних податків і зборів, які адмініструються як на державному, так і на місцевому рівні. Вона дозволяє забезпечувати надходження до бюджету і водночас регулювати економічні процеси: підтримувати окремі галузі, соціальні програми та підприємство. Важливо, щоб податкова політика була збалансованою: з одного боку, держава повинна отримувати необхідні кошти, а з іншого не створювати надмірне навантаження для бізнесу.

Досліджувати податкову політику України важливо комплексно. Потрібно аналізувати законодавство, структуру податків та їхній вплив на економіку. Сьогодні система оподаткування стикається з багатьма проблемами: складне адміністрування, високі ставки для окремих підприємств, податкові борги та тіньова економіка. Водночас ефективна податкова політика може залучати інвестиції, підтримувати малий і середній бізнес, стимулювати інновації та підвищувати конкурентоспроможність економіки.

Метою цієї роботи є розглянути теоретичні основи податкової політики та системи, оцінки, як працює податкова система України зараз, та визначити проблеми і шляхи її вдосконалення. Для цього потрібно: розібратися, що таке податкова політика, які у неї принципи, проаналізувати структуру та податки

відіграють у формуванні бюджету, і запропонувати способи покращення системи.

Актуальність теми очевидна: податки впливають на економіку та соціальну сферу, а їхнє вдосконалення допомагає стабільності, справедливому розподілу ресурсів і підвищенню добробуту людей. Особливо важливо, щоб система могла швидко реагувати на економічні зміни, підтримувати конкурентоспроможність країни і створювати хороші умови для бізнесу.

Об'єкт дослідження – податкова система України, яка формує доходи державного бюджету і забезпечує виконання податкової політики.

Предмет дослідження – сама податкова політика: її механізми, принципи та проблеми.

У роботі використанні такі методи: аналіз наукових джерел, порівняння податкового законодавства, узагальнення практичного досвіду адміністрування податків та системний підхід до оцінки взаємозв'язку податкових надходжень і економіки.

Курсова складається з вступу, трьох розділів, висновків та списку джерел. Перший розділ присвячений теоретичним основам податкової політики і системи. Другий розділ аналізує сучасний стан податкової системи України та її роль у формуванні бюджету. Третій розділ розглядає проблеми і пропонує шляхи вдосконалення податкової системи.

Отже, дослідження податкової політики і системи України допомагає зрозуміти, як краще управляти фінансами держави, підтримувати стабільність і розвивати економіку країни.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПОДАТКОВОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ

1.1. Сутність, цілі та принципи податкової політики держави

Податкова політика держави є важливим елементом економічного механізму управління фінансами та регулювання соціально-економічних процесів. Вона визначає пріоритети формування податкових надходжень, порядок адміністрування податків, а також способи стимулювання розвитку економіки та забезпечення соціальної справедливості. У сучасній Україні податкова політика має комплексний характер і реалізується через взаємопов'язані економічні, правові та адміністративні інструменти [1, с. 75]. Сутність податкової політики полягає у встановленні загальної концепції оподаткування, визначенні видів і ставок податків, а також регулюванні відносин між державою та платниками податків. Вона поєднує економічну функцію забезпечення доходів бюджету із регулюванням, спрямованою на стимулювання виробництва, підтримку пріоритетних секторів економіки та розвиток інноваційної діяльності. На практиці податкова політика реалізується через законодавство, урядові програми та практичну діяльність органів державного управління [3, с. 55].

Однією з основних цілей податкової політики є забезпечення фінансової стабільності держави. Це означає створення достатніх ресурсів для виконання бюджетних витрат, фінансування соціальних програм та інвестицій у розвиток інфраструктури. Крім того, податкова політика покликана регулювати економічні процеси, впливати на розподіл доходів між різними соціальними групами та формувати стимули для підприємницької діяльності. Наприклад, зниження податкового навантаження для малого бізнесу може сприяти створенню загального економічного зростання [2, с. 84].

Ще однією важливою метою є забезпечення соціальної справедливості та ефективного розподілу ресурсів. Податкові пільги для певних категорій населення, стимулювання соціально важливих видів діяльності та контроль за податковими надходженнями сприяють більш збалансованому розвитку економіки і зменшенню соціальної нерівності. У сучасних умовах воєнного стану та економічних потрясінь податкова політика також виконує функцію стабілізації економіки, захищаючи основні галузі та підтримуючи критично важливі види діяльності [4, с. 67].

Принципи податкової політики формують рамки для її реалізації та забезпечують узгодженість між економічними цілями і законодавчою базою. Серед основних принципів варто виділити:

1. Принцип законності – встановлення податків і зборів повинно здійснюватися виключно на основі закону, а їх адміністрування має відповідати правовим нормам, визначеним Податковим кодексом України [7, с. 115].

2. Принцип справедливості – податкове навантаження повинно відповідати платоспроможності платників податків, забезпечувати рівні у сплаті податків і запобігати дискримінації окремих категорій суб'єктів [5, с. 168].

3. Принцип ефективності – державні органи повинні прагнути до того, щоб процес збору податків був максимально економічним, а витрати на адміністрування не перевищували обсяг надходжень [11, с. 89].

4. Принцип стабільності – податкова система має бути передбачуваною, з мінімальною кількістю різких змін ставок або правил оподаткування, що дозволяє платникам податків планувати свою діяльність [14, с. 43].

5. Принцип економічної діяльності – податки повинні стимулювати виробництво, інвестиції та інновації, а не створювати додаткові бар'єри для бізнесу [2, с. 59].

На практиці реалізація податкової політики передбачає використання таких механізмів: законодавче визначення видів і ставок податків, адміністрування податків органами Державної податкової служби України, застосування пільг та стимулів для окремих категорій платників, контроль за дотриманням податкового законодавства та аналіз ефективності податкових надходжень [12, с. 10].

В умовах воєнного стану податкова політика набуває додаткового значення, оскільки вона дозволяє забезпечувати фінансування оборонної сфери, підтримку критичних галузей та соціальний захист населення. Дослідження останніх років показує, що ефективна податкова політика у цей період сприяє стабілізації економіки та підтримує макроекономічну безпеку [4, с. 15].

Крім того, податкова політика повинна враховувати міжнародний досвід і сучасні тенденції глобальної економіки. Інтеграція до європейських структур і відповідність міжнародним стандартам оподаткування дозволяють Україні залучати іноземні інвестиції та підвищувати конкурентоспроможність економіки [14, с. 93]. Таким чином, податкова політика держави це не лише механізм формування доходів бюджету, але й важливий інструмент економічного та соціального регулювання. Її сутність полягає у поєднанні економічних, правових та адміністративних інструментів, основними цілями є забезпечення стабільності бюджету, стимулювання економічного розвитку і соціальної справедливості, а принципи реалізації забезпечують ефективність і передбачуваність оподаткування [3, с. 72].

Водночас важливо зазначити, що податкова політика держави безпосередньо впливає на рівень довіри з боку платників податків. Якщо податкова система є зрозумілою, прозорою та стабільною, це формує у громадян і суб'єктів господарювання відповідальне ставлення до виконання своїх податкових зобов'язань. У таких умовах зменшується рівень ухилення від сплати податків, що у свою чергу позитивно впливає на наповнення

державного бюджету та загальну фінансову дисципліну в країні. Саме тому одним із важливих завдань податкової політики є не лише встановлення податків, а й формування ефективного механізму їх добровільної сплати[12, с. 95].

Крім цього, податкова політика тісно пов'язана з можливістю держави здійснювати довгострокове планування. Коли податкові надходження є стабільними та прогнозованими, держава може більш ефективно розподілити фінансові ресурси, планувати соціальні програми, інвестиції в інфраструктуру та розвиток економіки. Це особливо важливо в умовах нестабільності, коли будь які різкі зміни в податковій системі можуть призвести до негативних наслідків як для бюджету, так і для економіки в цілому. Також слід підкреслити, що податкова політика впливає на загальний рівень економічної активності в країні[11, с. 88].

Збалансована система оподаткування створює умови для розвитку підприємства, підвищення зайнятості населення та зростання доходів. У результаті цього збільшується податкова база, що дозволяє державі отримувати більше надходжень без підвищення податкового навантаження. Таким чином, правильне поєднання цілей і принципів податкової політики сприяє не лише наповненню бюджету, але й загальному економічному розвитку держави[5, с. 47].

Отже, можна зробити висновок, що податкова політика є важливим інструментом забезпечення фінансової стабільності, соціальної рівноваги та економічного зростання. Вона повинна базуватися на чітко визначених цілях і принципах, бути зрозумілою для платників податків і водночас достатньо гнучкою для реагування на сучасні виклики. Саме за таких умов податкова політика здатна ефективно виконувати свої функції та забезпечувати сталий розвиток держави.

1.2. Поняття та структура податкової системи

Податкова система є важливою частиною фінансової системи держави, оскільки саме через неї формуються основні доходи бюджету. Водночас вона використовується як інструмент впливу на економіку та соціальні процеси. Від того, наскільки правильно побудована податкова система, залежить фінансова стабільність держави, розвиток бізнесу та рівень життя населення [9, с. 21].

У наукових джерелах податкову систему зазвичай визначають як сукупність усіх податків і зборів, які встановлені в державі, а також принципів їх функціонування, способів адміністрування і органів, що контролюють їх сплату. Тобто це не тільки перелік податків, а й цілий механізм, який регулює податкові відносини між державою та платниками [8, с. 95].

В Україні податкова система регулюється Податковим кодексом України. Саме цей документ визначає, які податки існують, як вони нараховуються і сплачуються, а також встановлюють права та обов'язки платників податків і контролюючих органів [7, с. 174].

До загальнодержавних належать ті, які встановлюються на рівні держави і сплачуються по всій країні. Серед них податок на прибуток підприємств, податок на доходи фізичних осіб, податок на додану вартість, акцизний податок та інші. Вони забезпечують основну частину надходжень до державного бюджету [9, с. 34]. Місцеві податки і збори встановлюються органами місцевого самоврядування. До них відносяться податок на майно, єдиний податок, туристичний збір тощо. Вони мають велике значення для формування місцевих бюджетів і фінансової незалежності громад [9, с. 39].
Податкова система складається з кількох основних елементів:

1. Податки і збори
2. Платники податків
3. Об'єкти оподаткування

4. База оподаткування
5. Ставки податків
6. Податкові пільги
7. Адміністрування податків [10, с.85]

Кожен із цих елементів має своє значення. Наприклад, платники податків – це ті, хто сплачує податки, об'єкти оподаткування показують, з чого саме вони сплачуються, а ставки визначають розмір податкового платежу. Податкові пільги можуть застосовуватися для підтримки певних галузей економіки або соціально вразливих груп населення [2, с. 60].

Важливу роль відіграє адміністрування податків. Його здійснює Державна податкова служба України. До її функцій входить облік платників, контроль за сплатою податків, проведення перевірок і застосування штрафів у разі порушень [12, с. 91]. Від ефективності роботи цих органів залежить рівень надходжень до бюджету. Податки також поділяються на прямі та непрямі. Прямі податки сплачуються безпосередньо з доходів або майна платників, Наприклад податок на прибуток або податок на доходи фізичних осіб. Непрямі податки включаються у вартість товарів і послуг, і фактично їх сплачують споживачі. До них належать податок на додану вартість і акциз [9, с. 42].

Крім того, податки можна класифікувати за різними ознаками, наприклад за рівнем встановлення або за економічним змістом. Це допомагає краще зрозуміти, як працює податкова система і як вона впливає на економіку.

Податкова система виконує кілька важливих функцій:

1. Фіскальна – забезпечує надходження до бюджету.
2. Регулювальна – впливає на економіку.
3. Соціальна – допомагає перерозподілити доходи.
4. Стимулююча – сприяє розвитку окремих галузей [8, с. 52]

Основною є фіскальна функція, оскільки саме податки формують бюджет держави. Інші функції також важливі, адже вони дозволяють впливати на економічні процеси та соціальну сферу.

Сьогодні податкова система України постійно змінюється. Це пов'язано з економічними труднощами, воєнним станом та необхідністю адаптації до міжнародних стандартів. Зокрема, впроваджуються податкові пільги, спрощуються процедури адміністрування та вдосконалюється законодавство [3, с. 110].

Також важливо врахувати міжнародний досвід. Україна поступово наближає свою податкову систему до європейських стандартів, що сприяє залученню інвестицій та розвитку економіки [14, с. 48]. Отже, податкова система є складною і багатокomпонентною. Вона включає не лише податки, а й механізми їх адміністрування та контролю. Її головна роль полягає у формуванні бюджету, регулюванні економіки та забезпеченні соціальної стабільності. Від того, наскільки ефективно вона працює, залежить розвиток держави загалом [9, с. 182].

Важливо також ще звернути увагу на те, що ефективності податкової системи значною мірою залежить від рівня її зрозумілості для платників податків. Якщо система є надто складною, містить багато суперечливих норм або часто змінюється, це може створювати труднощі для її застосування на практиці. У таких умовах підприємства та громадяни можуть допускати помилки при нарахуванні та сплаті податків, що призводить до штрафів і додаткового фінансового навантаження. Тому важливо, щоб податкова система була максимально простою, чіткою та доступною для розуміння [9, 201].

Крім того, важливим аспектом є стабільність податкової системи. Часті зміни в податковому законодавстві можуть негативно впливати на економічну діяльність, оскільки бізнесу складно планувати свою діяльність у довгостроковій перспективі. Стабільна податкова система, навпаки створює сприятливі умови для розвитку підприємства, залучення інвестицій і

зростання економіки. Саме тому одним із важливих завдань держави є забезпечення передбачуваності податкової політики [5, с. 67].

Також слід зазначити, що податкова система тісно пов'язана з рівнем тіньової економіки. Якщо податкове навантаження є надто високим або система є складною у застосуванні, частина суб'єктів господарювання може намагатися ухилятися від сплати податків. Це призводить до зменшення надходжень до бюджету та створює нерівні умови для ведення бізнесу. У свою чергу ефективна і збалансована податкова система сприяє легалізації економічної діяльності та підвищенню рівня податкової дисципліни [2, с. 189].

Не менш важливим є вплив податкової системи на соціальну сферу. Через механізм оподаткування держава може перерозподіляти доходи між різними верствами населення, підтримувати малозабезпечені групи та фінансувати соціальні програми. Наприклад, за рахунок податків фінансуються освіта, охорона здоров'я, пенсійне забезпечення та інші соціально важливі сфери. Таким чином, податкова система виконує не тільки економічну, але й соціальну функцію [3, с. 241].

Окремо варто звернути увагу на роль інформаційних технологій у функціонуванні податкової системи. У сучасних умовах все більше процесів пов'язані з електронним адмініструванням податків. Це дозволяє спростити подання звітності, зменшити кількість помилок і підвищити прозорість податкових процедур. Використання електронних сервісів також сприяє зменшенню корупційних ризиків і покращує взаємодію між платниками податків і державними органами [13, с. 121]. Ще одним важливим аспектом є адаптація податкової системи до сучасних економічних умов. У зв'язку з глобалізацією, розвитком цифрової економіки та змінами у міжнародному середовищі, держава повинна постійно вдосконалювати податкове законодавство. Це необхідно для того, щоб забезпечити конкурентоспроможність економіки та відповідність міжнародним стандартам оподаткування [6, с. 262].

Таким чином, податкова система є не просто сукупністю податків і зборів, а складним механізмом, який впливає на всі сфери життя держави. Її ефективність залежить від багатьох факторів, зокрема від стабільності законодавства, рівня адміністрування, зрозумілості для платників і відповідності сучасним економічним умовам. Саме тому вдосконалення податкової системи є важливим завданням держави, від якого залежить її фінансова стабільність та подальший розвиток.

РОЗДІЛ 2. СУЧАСНИЙ СТАН ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

2.1. Характеристика податків і зборів у податковій системі України

Податкова система України включає різні види податків та зборів, які забезпечують надходження коштів до державного та місцевих бюджетів. Саме завдяки податкам держава має можливість виконувати свої функції, такі як фінансування освіти, медицини, оборони та інших сфер. Водночас податки використовуються як інструмент впливу на економіку, адже за їх допомогою можна стимулювати або, навпаки обмежувати певні види діяльності [7, с. 63]. Основним документом, який регулює податкову систему в Україні, є Податковий кодекс України. У ньому визначено перелік податків і зборів, порядок їх нарахування та сплати, а також права й обов'язки платників податків і контролюючих органів. Завдяки цьому встановлюється єдині правила для всіх суб'єктів господарювання та громадян [7, с. 88].

Усі податки в Україні поділяються на дві великі групи: загальнодержавні та місцеві. Такий поділ дозволяє більш ефективно розподілити фінансові ресурси між державним бюджетом і місцевими бюджетами. Крім того, це дає можливість органам місцевого самоврядування самостійно формувати частину своїх доходів [9, с. 34].

До загальнодержавних податків належать ті, які встановлюються на рівні держави і є обов'язковими для всіх платників. Найбільше значення серед них мають податок на додану вартість, податок на прибуток підприємств, податок на доходи фізичних осіб, акцизний податок та інші платежі [7, с. 45]. Податок на додану вартість є одним із найважливіших податків в Україні. Він належить до непрямих податків і включається у вартість товарів та послуг. Тобто фактично його сплачують покупці, хоча формально платниками є підприємства. ПДВ забезпечує значну частину надходжень до бюджету, тому він має велике значення для фінансової стабільності держави. Податок на прибуток підприємств є прямим податком і

сплачується з прибутку, який отримують підприємства у результаті своєї діяльності. Його роль полягає не тільки у формуванні доходів бюджету, але й у регулюванні економічної діяльності. Наприклад, держава може надавати податкові пільги для підтримки певних галузей або стимулювання інвестицій [9, с. 42].

Податок на доходи фізичних осіб є одним із основних джерел наповнення бюджету. Він стягується із заробітної плати та інших доходів громадян. Особливістю цього податку є те, що він має соціальний характер, оскільки безпосередньо пов'язаний із рівнем доходів населення [7, с. 85].

Акцизний податок встановлюється на окремі товари, такі як алкоголь, тютюн, паливо тощо. Він також належить до непрямих податків. Його особливість полягає в тому, що він виконує не тільки фіскальну функцію, але й регулювальну, адже може обмежувати споживання шкідливих товарів [9, с. 45].

Окрему групу становлять рентні платежі, які сплачуються за використання природних ресурсів. Вони мають важливе значення для бюджету, особливо в країні з великими природними ресурсами, як Україна [7, с. 99]. Крім загальнодержавних податків, існують місцеві податки і збори. Вони встановлюються органам місцевого самоврядування і спрямовані на формування доходів місцевих бюджетів [9, с. 39]. До місцевих податків належать податок на майно, єдиний податок та туристичний збір. Податок на майно включає податок на нерухомість, транспортний податок і плату за землю. Він є важливим джерелом доходів для місцевих бюджетів [10, с.194].

Єдиний податок застосовується для малого бізнесу і є частиною спрощеної системи оподаткування. Його головна перевага, це простота ведення обліку і звітності. Завдяки цьому малий бізнес має можливість легше працювати і розвиватися [8, с. 88]. Туристичний збір сплачується особами, які тимчасово проживають у готелях або інших місцях розміщення. Він є додатковим джерелом доходів місцевих бюджетів, особливо у туристичних регіонах [8, с. 95].

Податкова система включає не тільки податки, але й різні збори та обов'язкові платежі. Вони можуть мати цільове призначення і використовуватися для фінансування окремих сфер, наприклад соціального страхування або розвитку інфраструктури [8, с. 112].

Важливою характеристикою податкової системи є співвідношення прямих і непрямих податків. В Україні значну частину доходів бюджету складають непрямі податки, такі як ПДВ та акциз. Це пояснюється тим, що їх легше адмініструвати і вони забезпечують стабільні надходження [9, с. 42]. У той же час прямі податки мають велике значення для соціальної справедливості, оскільки вони враховують доходи платників. Тому важливо, щоб у податковій системі було правильне співвідношення різних видів податків [2, с. 80].

Сьогодні податкова система України постійно змінюється. Це пов'язано з економічними труднощами, воєнним станом та необхідністю адаптації до нових умов. Держава намагається підтримати бізнес, зменшуючи податкове навантаження і спрощуючи адміністрування. Також важливим напрямом є розвиток електронних сервісів у податковій сфері. Це дозволяє зробити процес сплати податків більш зручним і прозорим, а також зменшити можливості для ухилення від сплати податків [12, с. 50].

Крім цього, важливо враховувати, що податки і збори виконують не тільки фіскальну функцію, а й мають значний вплив на економічну поведінку платників податків. Рівень податкового навантаження може стимулювати або стримувати розвиток підприємницької діяльності. Якщо податки є надто високими, це може знижувати мотивацію до ведення бізнесу або сприяти переходу частини економіки в тінь. У той же час помірне і обґрунтоване оподаткування створює сприятливі умови для розвитку підприємств і збільшення обсягів виробництва.

Важливим аспектом є також рівень податкової дисципліни, який безпосередньо залежить від ефективності системи контролю та адміністрування. Якщо держава забезпечує прозорі правила оподаткування і

однакові умови для всіх платників, це сприяє підвищенню рівня добровільної сплати податків. У таких умовах зменшується кількість правопорушень у податковій сфері та підвищується довіра до державних органів.

Також слід звернути увагу на роль податкових пільг у системі оподаткування. Вони можуть використовуватися для підтримки окремих галузей економіки або соціально вразливих груп населення. Проте надмірне застосування пільг може призводити до втрат бюджету і створення нерівних умов для платників податків. Тому важливо, щоб податкові пільги були обґрунтованими і застосовувалися лише у випадках, коли це дійсно необхідно [3, с. 185]. Ще одним важливим фактором є взаємозв'язок між податковою системою та економічним розвитком держави. Ефективна система оподаткування сприяє зростанню економіки, збільшенню доходів населення та розширенню податкової бази. У результаті цього держава отримує більше надходжень до бюджету без підвищення податкових ставок, що є позитивним для всіх учасників економічних відносин [6, с. 159].

Крім того, податкова система повинна враховувати сучасні виклики, такі як глобалізація, цифровізація економіки та зміни у структурі ринку праці. Це потребує постійного вдосконалення механізмів оподаткування та адаптації законодавства до нових умов. Зокрема, важливим є розвиток електронного адміністрування, яке спрощує процес сплати податків і підвищує його ефективність [4, с. 238].

Таким чином, характеристика податків і зборів у податковій системі України показує, що вони є складним і багатогранним інструментом державного регулювання. Вони не лише забезпечують наповнення бюджету, але й впливають на розвиток економіки, соціальну сферу та рівень фінансової стабільності держави. Саме тому важливо забезпечити їх ефективне функціонування та постійне вдосконалення відповідно до сучасних умов. [8, с. 125].

2.2. Роль податкової політики у формуванні державного бюджету

Податкова політика відіграє дуже важливу роль у формуванні державного бюджету, оскільки саме податки є основним джерелом доходів держави. За їх рахунок фінансуються різні сфери життя суспільства, такі як освіта, медицина, соціальний захист населення, оборона, правоохоронна діяльність та інші важливі напрями. Без ефективної податкової політики держава не змогла б повноцінно виконувати свої функції [7, с. 163].

Державний бюджет складається з двох основних частин, доходів і видатків. Доходи бюджету формуються за рахунок різних джерел, але найбільшу частку займають саме податкові надходження. До них належать податок на додану вартість, податок на доходи фізичних осіб, податок на прибуток підприємств, акцизний податок, рентні платежі та інші обов'язкові платежі [9, с. 34]. Саме вони забезпечують фінансову основу діяльності держави. Податкова політика визначає, які податки діють у країні, які встановлюються ставки, а також порядок їх сплати. Вона впливає на рівень податкового навантаження на підприємства та населення. Якщо податкове навантаження є надто високим, це може негативно впливати на економіку, знижувати ділову активність і стимулювати ухилення від сплати податків. Якщо ж податки занадто низькі, бюджет недоотримує кошти, що також створює проблеми для держави [2, с. 85].

Одним із найважливішим джерел доходів державного бюджету є податок на додану вартість. Він належить до непрямих податків і включається у вартість товарів та послуг. Це означає, що фактично його сплачують кінцеві споживачі. ПДВ забезпечує стабільні надходження до бюджету, тому займає провідне місце у структурі податкових доходів [9, с. 42].

Податок на доходи фізичних осіб також має велике значення для формування бюджету. Він стягується із заробітної плати, премій, інших доходів громадян. Частина цього податку надходить до місцевих бюджетів,

що дозволяє фінансувати потреби громад, такі як утримання шкіл, лікарень, комунальної інфраструктури [11, с. 48].

Податковий прибуток підприємств є важливим джерелом доходів бюджету, хоча його надходження можуть змінюватися залежно від економічної ситуації. У період економічного зростання надходження збільшуються, а під час криз можуть зменшуватися. Крім того, цей податок використовується як інструмент впливу на бізнес, оскільки держава може змінювати його ставки або надавати пільги. Акцизний податок встановлюється на окремі товари, такі як алкогольні напої, тютюнові вироби, паливо та деякі інші. Він виконує не лише фіскальну функцію, але й регулюючу, оскільки може впливати на рівень споживання певних товарів. Наприклад, підвищення акцизу на тютюнові вироби може зменшити їх споживання [9, с. 91].

Податкова політика впливає не тільки на обсяг доходів бюджету, але й на їх структуру. Вона визначає, які податки є основними джерелами надходжень, а також як ці кошти розподіляються між державним і місцевими бюджетами. Це важливо для забезпечення фінансової стабільності країни та ефективного використання ресурсів [1, с. 169].

Одним із головних завдань податкової політики є забезпечення збалансованості бюджету. Це означає, що доходи бюджету повинні відповідати його видаткам. Якщо доходів недостатньо, держава змушена або скорочувати витрати, або залучати додаткові кошти, наприклад через кредити чи випуск облігацій. Тому ефективна податкова політика повинна забезпечувати стабільні та достатні надходження до бюджету [2, с. 38]. У сучасних умовах роль податкової політики значно зростає, особливо у період воєнного стану. Держава потребує значних фінансових ресурсів для фінансування оборони, підтримки економіки та соціального захисту населення. У зв'язку з цим податкова політика може змінюватися: вводяться нові пільги, змінюються ставки податків або запроваджується тимчасові заходи підтримки бізнесу [3, с. 15]. Наприклад, для підтримки підприємств у

складних умовах держава може зменшувати податкове навантаження або спрощувати процедури оподаткування. Це дозволяє бізнесу працювати і зберігати робочі місця. Хоча це може тимчасово зменшити надходження до бюджету, у довгостроковій перспективі це сприяє економічному розвитку [3, с. 31].

Податкова політика також впливає на інвестиційний клімат країни. Якщо податкова система є зрозумілою, стабільною і передбачуваною, це приваблює інвесторів. Внаслідок цього збільшується обсяг інвестицій, створюються нові підприємства, зростає зайнятість населення, а отже, і податкові надходження до бюджету [14, с. 137].

Важливу роль відіграє адміністрування податків. Навіть якщо податкова політика є правильною, бюджет може недотримувати кошти через неефективну систему збору податків. Тому важливо забезпечити ефективну роботу податкових органів, контроль за сплатою податків та зменшення тіньової економіки [12, с. 49]. Сучасна податкова політика України спрямована на вдосконалення системи адміністрування податків. Впроваджуються електронні сервіси, спрощуються процедури подання звітності, підвищується прозорість податкових процесів. Це дозволяє зробити систему більш зручною для платників і водночас підвищити ефективність збору податків [12, с. 61]. Крім того, важливою є боротьба з ухиленням від сплати податків. Це дозволяє збільшити доходи бюджету без підвищення ставок податків. Для цього держава застосовує різні методи контролю, вдосконалює законодавство і підвищує відповідальність за порушення податкових правил [8, с. 117]. Водночас варто зазначити, що податкова політика впливає не лише на обсяг бюджетних надходжень, але й на їх стабільність у часі. Регулярність і передбачуваність надходжень є важливою умовою ефективного функціонування державного бюджету. Якщо доходи надходять нерівномірно або залежать від нестабільних факторів, це ускладнює процес планування державних витрат. Саме тому податкова

політика повинна бути спрямована на формування стабільної дохідної бази бюджету [3, с. 180].

Крім цього, важливу роль відіграє збалансованість між різними видами податків. Надмірна залежність бюджету від одного або кількох податків може створювати ризики для фінансової системи держави. Наприклад, у разі зниження споживання товарів або зменшення прибутків підприємств відповідні податкові надходження також скорочуються. Тому держава повинна формувати таку податкову політику, яка забезпечує диверсифікацію джерел доходів бюджету [7, с. 151].

Також слід звернути увагу на те, що податкова політика впливає на рівень бюджетного дефіциту. Якщо податкові надходження є недостатніми для покриття державних витрат, виникає дефіцит бюджету. У такому випадку держава змушена залучати додаткові фінансові ресурси, що може призводити до зростання державного боргу. Саме тому ефективна податкова політика повинна бути спрямована на мінімізацію дефіциту та забезпечення фінансової стійкості держави [4, с. 391].

Важливим є також взаємозв'язок між податковою політикою та рівнем економічного розвитку. Чим вищий рівень економічної активності в країні, тим більше податкових надходжень отримує бюджет. У свою чергу, раціональна податкова політика може стимулювати розвиток економіки, створювати нові робочі місця та підвищувати доходи населення. Це формує позитивний ефект, коли зростання економіки сприяє збільшенню бюджетних доходів без необхідності підвищення податкового навантаження.

Крім того, важливо враховувати роль податкової політики у забезпеченні фінансової незалежності держави. Достатній рівень власних доходів бюджету дозволяє зменшити залежність від зовнішніх запозичень і міжнародної фінансової допомоги. Це підвищує економічну стійкість держави та її здатність самостійно вирішувати внутрішні проблеми. Таким чином, податкова політика є не лише джерелом формування доходів бюджету, але й важливим інструментом забезпечення його стабільності,

збалансованості та ефективності. Її правильна реалізація дозволяє державі не тільки виконувати свої функції, але й створювати умови для сталого економічного розвитку та підвищення рівня життя населення [2, с. 298].

Отже, податкова політика є одним із ключових інструментів формування державного бюджету. Вона визначає обсяг і структуру доходів, впливає на економічний розвиток і соціальну сферу. Ефективна податкова політика повинна забезпечувати достатні надходження до бюджету, підтримувати розвиток економіки та бути справедливою для платників податків. Саме від цього залежить фінансова стабільність держави та її подальший розвиток [9, с. 214].

РОЗДІЛ 3. ПРОБЛЕМИ ТА НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПОДАТКОВОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

3.1. Основні проблеми функціонування податкової системи України

Податкова система України відіграє дуже важливу роль у функціонуванні держави, адже саме через податки формується значна частина бюджету. Проте на сьогоднішній день вона має чимало проблем, які впливають на розвиток економіки, так і на діяльність підприємств та рівень життя населення. Ці проблеми є досить складними і взаємопов'язаними, тому потребують детального розгляду [1, с. 239].

Однією з найважливіших проблем є нестабільність податкового законодавства. В Україні досить часто змінюються закони, що регулюють оподаткування. Через це підприємствам важко планувати свою діяльність на довгий період, адже правила можуть змінитися в будь який момент. Бізнес змушений постійно підлаштовуватися під нові вимоги, витрачаючи додаткові ресурси на бухгалтерію та юридичний супровід. У результаті це негативно впливає на розвиток підприємства та знижує інтерес інвесторів, які зазвичай шукають стабільні умови для вкладення коштів [3, с. 219].

Ще однією важливою проблемою є високе податкове навантаження. Незважаючи на наявність спрощеної системи оподаткування, багато підприємців вважають рівень податків занадто великим. Особливо це стосується малого та середнього бізнесу, який не має великих фінансових ресурсів. Через це деякі підприємці намагаються зменшити свої податкові витрати різними способами, іноді навіть незаконними. У гіршому випадку це призводить до того, що бізнес переходить у тіньовий сектор. Проблема тіньової економіки в Україні залишається дуже актуальною. Значна частина економічної діяльності відбувається без офіційної реєстрації або з приховуванням доходів. Це означає, що держава недооцінює великі суми коштів до бюджету. Крім того, це створює несправедливі умови конкуренції,

чесні підприємці опиняються в гіршому становищі порівняно з тими, хто ухиляються від сплати податків. Основними причинами тонізації є складність податкової системи, високі ставки податків і недостатній контроль з боку держави [7, с. 127].

Не менш важливою проблемою є недосконалість адміністрування податків. Хоча в Україні поступово впроваджується електронні сервіси, система все ще має багато недоліків. Наприклад, процес подання звітності може бути складним і незручним, а деякі процедури займають багато часу. Також іноді виникають проблеми з відшкодуванням ПДВ, що створює труднощі для підприємств. Усе це збільшує навантаження на бізнес і знижує ефективність роботи податкової системи [4, с. 284].

Окремо варто згадати про корупцію в податкових органах. Незважаючи на проведені реформи, ця проблема повністю не зникла. У деяких випадках посадові особи можуть зловживати своїм становищем, що проявляється у вибіркових перевірках або неофіційних домовленостях. Це негативно впливає на довіру громадян і бізнесу до держави. Коли люди не довіряють системі, вони менш охоче сплачують податки. Ще однією проблемою є низький рівень податкової культури населення. Багато людей не до кінця розуміють, навіщо потрібно платити податки і як вони використовуються. Через це податки часто сприймаються як щось негативне. Наприклад, досить поширеною є практика виплати зарплати «в конвертах». Це зменшує надходження до бюджету та негативно впливає на соціальні гарантії працівників [9, с. 284].

Також варто звернути увагу на нерівномірний розподіл податкового навантаження. У деяких випадках великі компанії мають більше можливостей для оптимізації податків, ніж малі підприємства. Це створює нерівні умови для ведення бізнесу. Крім того, окремі галузі економіки можуть оподатковуватися менш ефективно, що також впливає на загальний баланс у податковій системі.

Суттєвою проблемою є і залежність бюджету від непрямих податків, таких як ПДВ та акцизи. Ці податки включаються у вартість товарів і послуг, тому фактично їх сплачують споживачі. При цьому вони однаково впливають на людей із різним рівнем доходу, що робить систему менш справедливою. Люди з меншими доходами витрачають більшу частину своїх грошей на споживання, тому відносно більше сплачують таких податків.

Важливим фактором є також вплив економічної ситуації та воєнного стану. Через війну економіка України зазнала значних втрат, багато підприємств припинили роботу або скоротили виробництво. Це призвело до зменшення податкових надходжень. Водночас державі потрібно більше коштів на оборону та соціальні витрати. У таких умовах податкова система працює з додатковим навантаженням і стикається з новими викликами [9, с. 290]. Ще однією проблемою є недостатня узгодженість податкової політики з економічною політикою держави. У теорії податки повинні стимулювати розвиток економіки, підтримувати інновації та інвестиції. Але на практиці це не завжди так. Іноді податкові рішення не враховують реальні потреби бізнесу або суперечать іншим економічним заходам. Також слід відзначити складність податкової системи. Вона включає велику кількість різних податків, зборів і правил. Для звичайного платника податків це може бути досить складно для розуміння. Через це зростає кількість помилок у звітності та конфліктів із податковими органами. У свою чергу, це призводить до додаткових витрат часу і коштів [10, с. 143].

Не менш важливою є проблема неефективного використання податкових пільг. Держава часто надає пільги для підтримки певних галузей або видів діяльності, але не завжди контролює їх ефективність. У результаті такі пільги можуть не давати очікуваного результату і навіть призводити до втрат бюджету. Водночас відсутність чіткої оцінки ефективності ускладнює прийняття правильних рішень у майбутньому [6, с. 112].

Окремо варто згадати про рішення цифровізації податкової системи. Хоча в Україні вже запроваджено багато електронних сервісів, вони ще не є

ідеальними. Іноді виникають технічні проблеми або збої в роботі системи. Крім того, не всі процеси автоматизовані, що залишає можливості для помилок або зловживань.

Отже, з цього можна зробити висновок, що податкова система України має ряд серйозних проблем. Вони стосуються як законодавства, так і практичної реалізації податкової політики. Основними з них є нестабільність законів, високий рівень податкового навантаження, значна тонізація економіки, недосконале адміністрування, та інші фактори. Для покращення ситуації необхідно проводити комплексні реформи, спрямовані на спрощення системи, підвищення її прозорості та ефективності. Тільки за таких умов податкова система зможе повноцінно виконувати свої функції та сприяти економічному розвитку країни.

3.2. Шляхи вдосконалення податкової політики

Податкова політика України є важливою частиною економічної системи, оскільки вона впливає як на наповнення бюджету, так і на розвиток бізнесу та рівень життя населення. На сьогодні існує багато проблем у податковій сфері, тому питання її вдосконалення є досить актуальним. Особливо це важливо в умовах економічних труднощів та воєнного стану, коли державі потрібно одночасно підтримувати економіку і забезпечувати стабільні бюджетні надходження.

Перш за все, варто звернути увагу на стабільність податкового законодавства. В Україні закони у сфері оподаткування змінюються досить часто, що створює труднощі для підприємців. Бізнесу складно планувати свою діяльність наперед, оскільки правила можуть змінитися в будь який момент. Тому одним із головних напрямів вдосконалення є зменшення кількості таких змін. Нові норми повинні прийматися поступово, після

детального аналізу та обговорення. Також важливо передбачити перехідний період, щоб підприємства могли адаптуватися без значних втрат [7, с. 78].

Ще одним важливим напрямом є зменшення податкового навантаження. Для багатьох підприємців податки залишаються досить високими, особливо для малого та середнього бізнесу. Через це частина бізнесу працює неофіційно або частково приховує доходи. Якщо податковий тиск буде меншим, підприємцям стане вигідніше працювати легально. Це також дозволить їм більше інвестувати у розвиток своєї діяльності, створювати нові робочі місця та підвищувати рівень заробітної плати. Тісно пов'язаними із цим є питання зменшення тіньової економіки. Для того щоб бізнес виходив «з тіні», необхідно створити сприятливі умови для легальної діяльності. Це включає не тільки зниження податків, але й спрощення процедур реєстрації, звітності та ведення бізнесу. Також важливо посилити контроль за порушеннями, щоб уникнути ситуацій, коли недобросовісні платники отримують переваги перед чесними [7, с. 93].

Ще одним важливим кроком є покращення адміністрування податків. Багато підприємців стикаються з труднощами при поданні звітності або взаємодії з податковими органами. Тому необхідно зробити ці процеси простішими та зрозумілими. Велику роль у цьому відіграє розвиток електронних сервісів. Чим більше процесів буде автоматизовано, тим менше буде помилок і тим швидше оброблятиметься інформація. Це також допоможе зменшити вплив людського фактору. Окрему увагу потрібно приділити боротьбі з корупцією. Незважаючи на певні зміни, ця проблема ще залишається актуальною. Для її вирішення необхідно підвищити прозорість роботи податкових органів, впроваджувати сучасні системи контролю та посилювати відповідальність за порушення. Важливо, щоб усі платники податків перебували в однакових умовах і не було можливості вирішувати питання неофіційним шляхом [6, с. 253].

Не менш важливим є підвищення податкової культури населення. Багато людей не розуміють, навіщо потрібно сплачувати податки і як вони

впливають на розвиток країни. Тому важливо проводити інформаційні кампанії, пояснювати роль податків та підвищувати рівень фінансової грамотності. Коли люди будуть більше довіряти державі, вони будуть більш відповідально ставитися до виконання своїх податкових обов'язків.

Також важливим напрямом є забезпечення справедливості податкової системи. Сьогодні існує проблема нерівномірного розподілу податкового навантаження. Великі компанії часто мають більше можливостей для оптимізації податків, ніж малий бізнес. Тому необхідно вдосконалити механізми контролю та зробити систему більш рівною для всіх. Це сприятиме чесній конкуренції та підвищенню довіри до держави. Ще одним кроком є зменшення залежності бюджету від непрямих податків. Такі податки, як ПДВ та акцизи, включаються у вартість товарів і послуг, тому їх фактично сплачують усі громадяни. При цьому вони однаково впливають на людей із різним рівнем доходу, що є не зовсім справедливим. Тому важливо поступово збільшувати роль прямих податків, які більше враховують рівень доходів платників. У сучасних умовах важливим є також стимулювання інвестицій та розвитку економіки. Податкова політика повинна підтримувати підприємства, які інвестують у нові технології, створюють робочі місця та розвивають економіку. Це можна зробити через податкові пільги або стимули. [8, с. 129].

Ще одним напрямом є спрощення податкової системи. Велика кількість податків, зборів і правил ускладнює її розуміння. Це створює труднощі як підприємців, так і для звичайних громадян. Тому необхідно зробити систему більш простою та зрозумілою. Це допоможе зменшити кількість помилок і підвищити рівень добровільної сплати податків.

Також важливо було б покращити систему податкового контролю. Контроль повинен бути не просто жорстким, а ефективним і справедливим. Наприклад, варто більше уваги приділяти тим підприємствам, які мають високий рівень порушень. У той же час не потрібно створювати зайвий тиск на чесний бізнес. Такий підхід дозволить краще використовувати ресурси

держави. А також не менш важливим є вдосконалення системи податкових пільг. На сьогодні пільги не завжди дають очікуваний результат. Тому необхідно регулярно оцінювати їх ефективність і залишати лише ті, які дійсно сприяють розвитку економіки. Інші пільги слід або змінювати, або скасовувати. Також слід звернути увагу на розвиток цифрових технологій у податковій сфері. Електронні сервіси значно спрощують взаємодію між платниками податків і державою. Тому потрібно продовжувати їх розвиток, роботи їх більш зручними та надійними. Це дозволить зменшити кількість помилок і прискорити всі процеси [5, с. 225].

Ще одним важливим напрямом є покращення взаємодії між державою та платниками податків. Податкові органи повинні не лише контролювати, а й допомагати. Важливо, щоб платники могли отримати зрозумілі консультації та швидко вирішувати свої питання. Це підвищить рівень довіри до податкової системи.

У контексті євроінтеграції важливим є наближення податкової системи України до міжнародних стандартів. Це дозволяє покращити співпрацю з іншими країнами, залучити іноземні інвестиції та підвищити конкурентоспроможність економіки. Тому необхідно поступово гармонізувати податкове законодавство з європейськими нормами. А також варто зазначити важливість швидкого реагування на економічні зміни. У сучасному світі ситуація може змінюватися дуже швидко, тому держава повинна оперативно приймати рішення. Це дозволить уникнути негативних наслідків і краще адаптуватися до нових умов.

Отже, можна зробити висновок, що вдосконалення податкової політики України є необхідним і важливим процесом. Воно включає багато напрямів, серед яких стабілізація законодавства, зменшення податкового навантаження, боротьба з тіньовою економікою, розвиток цифрових технологій та підвищення довіри до держави. Реалізація цих заходів допоможе створити ефективну та справедливу податкову систему, яка буде сприяти економічному розвитку країни та покращенню добробуту населення.

ВИСНОВКИ

У результаті проведеного дослідження можна зробити висновок, що податкова політика є одним із ключових інструментів державного регулювання економіки та важливим елементом фінансової системи. Вона забезпечує формування доходів державного бюджету, впливає на розвиток підприємницької діяльності, рівень зайнятості населення та загальну економічну стабільність країни. Водночас податкова політика виконує не лише фіскальну функцію, але й регулювальну, соціальну та стимулюючу, що робить її багатограним механізмом впливу на соціально-економічні процеси.

У першому розділі було розглянуто теоретичні основи податкової політики та податкової системи. Встановлено, що сутність податкової політики полягає у визначенні державою загальних принципів оподаткування, встановленні податків і зборів, а також у регулюванні відносин між державою та платниками податків. Основними цілями податкової політики є забезпечення стабільності надходжень до бюджету, стимулювання економічного розвитку, підтримка підприємництва та забезпечення соціальної справедливості. Важливу роль у реалізації цих цілей відіграють принципи податкової політики, зокрема принципи законності, справедливості, ефективності, стабільності та економічної доцільності.

Також було визначено, що податкова система є складною структурою, яка включає перелік не лише податків і зборів, але й механізми їх адміністрування, контролю та регулювання. Вона складається з таких елементів, як платники податків, об'єкти оподаткування, податкові ставки, пільги та органи, що здійснюють контроль за дотриманням податкового законодавства. Податкова система виконує важливі функції такі як: фіскальну, регулювальну, соціальну та стимулюючу, що дозволяє державі впливати на економічні процеси та забезпечувати фінансову стабільність.

У другому розділі було проаналізовано сучасний стан податкової системи України та охарактеризовано основні податки і збори. Встановлено, що податкова система України базується на Податковому кодексі та включає загальнодержавні і місцеві податки. Найбільшу роль у формуванні доходів бюджету відіграють податок на додану вартість, податок на доходи фізичних осіб, податок на прибуток підприємств та акцизний податок. Особливістю сучасної податкової системи є значна частка непрямих податків, що забезпечують стабільні надходження, але водночас можуть створювати певну соціальну нерівність.

Дослідження показало, що податкова політика має безпосередній вплив на формування державного бюджету. Саме податкові надходження становлять основну частину доходів бюджету і забезпечують фінансування найважливіших сфер державної діяльності, таких як освіта, охорона здоров'я, соціальний захист та оборона. Водночас ефективність податкової політики залежить не лише від рівня податкових ставок, але й від якості адміністрування податків, рівня податкової дисципліни та довіри до державних інституцій.

У ході аналізу було виявлено, що сучасна податкова система України функціонує в умовах значних викликів, пов'язаних із воєнним станом, економічною нестабільністю та необхідністю адаптації до міжнародних стандартів. У таких умовах податкова політика повинна біти достатньо гнучкою, щоб забезпечувати як стабільні надходження до бюджету, так і підтримку бізнесу та населення.

У третьому розділі було виявлено основні проблеми функціонування податкової системи України. Серед них найважливішими є нестабільність податкового законодавства, високий рівень податкового навантаження, значна частка тіньової економіки, недосконалість адміністрування податків та наявність корупційних ризиків. Також важливою проблемою є складність податкової системи, яка ускладнює її розуміння для платників податків і призводить до помилок у практичній діяльності.

Окрему увагу було приділено проблемі низького рівня податкової культури населення, що негативно впливає на добровільність сплати податків. Крім того, виявлено нерівномірний розподіл податкового навантаження між різними категоріями платників, що створює несправедливі умови для ведення бізнесу. Значною проблемою є також залежність бюджету від непрямих податків, що може посилювати соціальну нерівність.

У процесі дослідження було запропоновано основні напрями вдосконалення податкової політики України. До них належать забезпечення стабільності податкового законодавства, зменшення податкового навантаження, спрощення податкової системи та вдосконалення адміністрування податків. Важливим напрямом є розвиток електронних сервісів, що дозволяє підвищити ефективність податкових процесів і зменшити корупційні ризики. Також важливою умовою є боротьба з тіньовою економікою шляхом створення сприятливих умов для ведення бізнесу та підвищення податкової культури населення через інформаційні заходи та розвиток фінансової грамотності. Не менш важливим є забезпечення справедливості податкової системи та рівних умов для всіх платників податків.

Крім того, важливим напрямом вдосконалення є гармонізація податкового законодавства України з міжнародними стандартами, що сприятиме залученню іноземних інвестицій та інтеграції до європейського економічного простору. У сучасних умовах особливого значення набуває здатність податкової політики швидко реагувати на зміни економічного середовища та забезпечувати баланс між інтересами держави і платників податків.

Отже, податкова політика України є складною та багатогранною системою, яка потребує постійного вдосконалення. Її ефективність визначається здатністю забезпечувати стабільні бюджетні надходження, сприяти економічному розвитку та підтримувати соціальну справедливість. Реалізація запропонованих заходів дозволить підвищити ефективність

податкової системи, зміцнити фінансову стабільність держави та створити сприятливі умови для розвитку економіки і підвищення добробуту населення. Таким чином, досягнення балансу між фіскальними інтересами держави та потребами суспільства є головним завданням сучасної податкової політики України. Саме від цього залежить її ефективність, стійкість та здатність забезпечувати довгостроковий економічний розвиток держави.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Барабаш Л. Податкова система України: сучасні аспекти функціонування та напрями оптимізації // *Review of Transport Economics and Management*, 2024. DOI: <https://doi.org/10.15802/rtem2024/304090>
2. Голоядова Т.О. Оптимальне оподаткування у податковій системі України // *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*, 2025. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.90.5.55>
3. Головай Н. Податкова політика та особливості її реалізації в умовах воєнного часу // *Економічні горизонти*, 2023. DOI: [https://doi.org/10.31499/2616-5236.3\(25\).2023.286572](https://doi.org/10.31499/2616-5236.3(25).2023.286572)
4. Кривонос Д. Податкова політика у системі державного регулювання економічного розвитку // *Економіка та суспільство*, 2023. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-57-97>
5. Криницький І.Є. Податково-правова політика України: таксономічні аспекти // *Полтавський правовий часопис*, 2023. DOI: <https://doi.org/10.21564/2786-7811.1.287606>
6. Податкова політика в Україні та її правове забезпечення: стаття / Державний податковий університет, 2019 (оновлено 2026). URL: <https://nrat.ukrintei.ua/searchdoc/2119U002573/>
7. Податковий кодекс України (стан на 2026 р.). Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
8. Закон України «Про державний бюджет України на 2025 рік». Закон України (для аналізу ролі податків у формуванні бюджету).
9. Податкова система України — навчальний посібник: сучасне видання українською (підручник з описом податків, адміністрування, структури системи).
10. Податкова система України: сучасні питання організації та функціонування: навчальний посібник (українська), сучасне видання.

11. Підручник: Податкова система України — освітній текст з теорії податків і податкової політики.
12. Міністерство фінансів України. Податкова політика — офіційна інформація про формування та реалізацію державної податкової політики.
URL: <https://mof.gov.ua/uk/tax-policy>
13. Податкова служба України — офіційний сайт Державної податкової служби України (аналітика, статистика адміністрування податків).
14. Податкова система у повоєнному відновленні: функції, міжнародний досвід та перспективи для України — Є. Грабарь // Економічний простір, 2025. DOI: <https://doi.org/10.30838/EP.202.37-42>
15. Шаповал О.А. Податкова політика в системі фінансових важелів державного регулювання бюджетних відносин // Управління змінами та інновації, 2023. DOI: <https://doi.org/10.32782/СМІ/2023-7-9>
16. Пшик Б., Стасишин А. Податкова політика суб'єктів господарювання в умовах воєнного стану в Україні // Фінансовий простір, 2024. DOI: [https://doi.org/10.30970/fp.1-2\(53\).2024.233839](https://doi.org/10.30970/fp.1-2(53).2024.233839)
17. Серія публікацій Міністерства фінансів України щодо змін у податковому законодавстві (2024–2026).
18. Аналітичні матеріали Державної податкової служби України (станом на 2025–2026).
19. Навчальні видання із фінансів і оподаткування (сучасні підручники/монографії українською).
20. Статті українських економічних журналів про податкове регулювання (2022–2025).